

Vyjádření školitele prof. PhDr. Františka Šmahel, DrSc., k doktorské disertaci PhDr. Blanky Zilynské SYNODY V ČECHÁCH 1440 – 1540. Proměny synodální praxe v Čechách v kontextu vývoje synodality v Evropě.

Život běží, už na mne čekají jen poslední dvě tři školitelské prezentace disertačních prací. Každá je jiná, s každou se pojí jiná předhistorie. Mé pradávne pojetí vlastního úkolu ve stylu oxfordských debat studenta s profesorem vzalo dávno za své. Bylo tomu tak jednak mým zaneprázdněním, jednak kvalitou doktorandů, kteří přicházeli s vlastními tématy a kteří již postupně vytvářeli svoji bibliografii. V případě paní PhDr. Blanky Zilynské navíc hrálo roli, že jsem po dlouhá léta respektoval a často i citoval výsledky jejího bádání. Můj podíl na předložené disertaci je tudíž mizivý, kapitoly či úseky, s nimiž jsem se postupně seznamoval, odcházely ode mne takřka bez připomínek.

Po pravdě řečeno, samo téma disertace poněkud přesáhlo můj badatelský obzor, zvláště pokud jde o synody druhé a třetí periody zahrnující léta 1450-1539. Od počátku mi byla i tak zřejmá náročnost heuristiky založené na skládání pramenných svědectví různého, často neoficiálního druhu. Tu se více než jindy musela uplatňovat „totální kritika“ či „absolutní analýza“ dostupných pramenů. Slovy modernistické terminologie se vrací na pracovní stůl vnitřní a vnější kritika pramenů, vytlačena do pozadí neúctou k odvrženému pozitivismu. Bez tohoto vyčištění zaneseného řečiště, jak se na štěstí již tu a tam děje, se čistá voda rychle smísí s kalnou. Tím už dnes ovšem není možné výzkum skončit. Autorka si vytýčila další cíl, tj. začlenit prozkoumané výpovědi pomocí komparace do širšího evropského kontextu. Při variabilitě synodality husitského období a vzhledem k přelomovému nástupu evropských reformací mohlo jít pouze o vykročení z hranic českých církevních dějin, avšak po cestách s pevným podložím.

Pohled do obsahu napoví, že autorka dala přednost osvědčeným postupům, včetně počáteční kapitoly o literatuře a pramenech. Věcné, slovním balastem či krasoumnými libůstkami nezatížené názvy kapitol odpovídají i ryze odbornému stylu vlastního textu. Poznámkový aparát je přizpůsoben tématické náplni. Jestliže např. ve velmi cenné kapitole rozlišující z právního i správního hlediska termíny „synoda“, „conciliabulum“, „sněm duchovní“, „sjezd“ a

„konvokace poznámky musí být podrobné, pak jich takřka nebylo třeba u Katalogu synod a jiných konvokací či sjezdů duchovenstva. Tento Katalog autorka pojala jako východisko dalšího výkladu. Protože výzkum nesměřoval k evidenci synod, nýbrž k jejich všestranné analýze, dal jsem autorce za pravdu, že má místo uprostřed textu a ne v příloze. Jelikož disertace má povahu vyvážené monografie, mohla by jít bez větších úprav do tisku. Pouze si kladu otázku, zda u nás stále ještě konvenční latinské citace by neměly přejít do poznámek, zatímco jejich překlad či parafráze by neměly zaujmout jejich místo v textu. Vzhledem ke klesající znalosti latiny k tomu angloamerická literatura přistoupila před mnoha desetiletími.

Při četbě výstižného Závěru jsem si zřetelněji než dříve uvědomil přežívání vyvinutého synodálního života pražské provincie před rokem 1419 do následujícího období. Kromě toho, a to navzdory mínění části historiků, se vnitřní síla i organizační schopnost utrakvismu jeví až do konce jagellonského období v Čechách jako dominantní složka náboženského a duchovních života. Tolik diskutované české stavovství nabylo díky paní Dr. Blanky Zilynské nového rozměru.

Bylo mi potěšením přihlížet, jak disertace paní PhDr. Blanky Zilynské uzrává do nynější podoby k závěrečnému aktu k úspěšné obhajobě.

V Praze 26. dubna 2008